

ל"ג בעומר

גיליון: 230 | שנה ד'
התשע"ז

תורתו מגן לנו
היא מאירת עינינו
הוא ימליץ טוב בעדנו
אדוננו בר יוחאי

אשכול יוסף

חידושים נפלאים בפרשת השבוע ומועדי ישראל

מאת רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א מוה"ס "כרם יוסף"
ראש ישיבת המתמידים "אור התורה" ליומני דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

בברכת מרנן ורבנן מעתיקי השמועה ארזי הלבנון הגאונים הגדולים רבותינו ראשי הישיבות
הגאון הגדול מוה"ר משה צדקה שליט"א ראש ישיבת "פורת יוסף" והגאון הגדול מוה"ר דוד כהן שליט"א ראש ישיבת "חברון"

היאך רשב"י ור"א כיסו עצמם בעפר בשבת ולא השישו משום מוקצה השוואת גומות ובונה וסותר?

הנה בגמרא שבת דף ל"ג משמע שכל יום היו רשב"י ור"א יושבים בתוך האדמה ומכסים כל גופם עד צווארם באדמה, ואפילו בשבת, שהרי איתא בגמרא שרק בעת התפילה היו מתעטפים בבגדיהם, ולא אמרו שגם בשבת היו מתעטפים בבגדיהם. ועוד שהרי איתא בגמרא שכל יום היו יושבים וגורסים ובזמן תפילה היו לובשים בגדיהם ומתפללים, ומוכח שאפילו בשבת היו עושים כן. ומעתה יש לעיין היאך היו עושים כן גם בשבת, דבשלמא מדין איסור מוקצה י"ל דלק"מ לפי שהיה העפר מיוחד לכך ולכן לא היה מוקצה, ולא גרע מעפר שיחדוהו שאינו מוקצה, אבל קשה מצד השוואת גומות ובונה וסותר.

והנה כמה ת"ח השיבוני ד"ל שהיה העפר במערת הרשב"י עפר תיחוח, וממילא לא היה שייך בזה איסור משווה גומות, וכמו שנפסק בשו"ע (או"ח הל' יו"ט סימן תצ"ח) וזה לשונו: "מכניס אדם מלא קופתו עפר לבית בסתם, ועושה בו כל צרכו, ולא אמרין שהוא בטל אגב קרקע הבית, והוא שייחד לו קרן זוית, דכיון שלא שטחו מוכחא מילתא דלצרכו בעי ליה. ואם הוא עפר תיחוח, מותר לכסות בו. אך לכאן עדיין יש להעיר לפי מה שכתבו התוספות (שבת לט.) שעפר תיחוח הכוונה שהוא תיחוח כל כך שכשמיניח הביצה מידו ליפול נטמנת מעצמה בתוך העפר ואינו מזוי עפר ממקומו בידים. וקצת דוחק להעמיד שכזה היה העפר במערת הרשב"י. ושמא י"ל דכיון שהיו ממלאים העפר כשהם בתוך הבור לכן לא היה שייך בזה איסור בונה, כי אינו עומד לקיימא, ואין לזה דין אפילו של בנייה לרגע, כיון שהגוף בתוך הבור, והעפר על גוף האדם, ועתידים לצאת.

ושמא ע"ל שלא היה שייך כאן השוואת גומות, לפי שהיו מקפידים בנתינת העפר עליהם שלא ינתן יפה, ולכאן זה אינו נכון, דמ"מ מדרבנן אסור שמא יבוא להשוות גומות. ושמא י"ל מצד מלאכה שא"צ לגופה ואינו מתכוון. ושמא י"ל עוד שהיו שוהים בתוך העפר מערב שבת, עד זמן ק"ש של שחרית שאז היו יוצאים מתוך העפר, ולא חוזרים שוב לעפר עד מוצ"ש.

וידידי הרב הגאון אבינועם יהב שליט"א ר"מ ב"ש"ה"ק "אהלי תורה" השיבני שעל כרחך חייב לומר שבשבת לא היו רשב"י ור"א מטמינים עצמם באדמה כלל, משום מצות עונג שבת, כי לא יתכן שגם בשבת היו סובלין ומצטערין בצער מחילות, ועל כן בשבת היו מתכסים בבגדיהם. וזהו חידוש גדול מה שתולה לומר שבשבת לא היו רשב"י ור"א מטמינים עצמם באדמה. מיהו יש לחזק פירושו ממה שמצינו בגמרא מגילה (יב:) גבי ושת הרשעה שהיתה מביאה בנות ישראל ומפשיטן ערומות, ועל ידי כך נתגלגל הדבר שנענשה באותה מידה שנקראה לבוא ערומה ולא באה, ועל אותה שעה נחתם גזר דינה למוות, וביאר התוספות רא"ש (שם) שאין הכוונה שהיתה מפשיטה את בנות ישראל ערומות ממש, אלא מפשיטתן עדיהן שלובשות לכבוד שבת קודש. ורואים מזה גודל המעלה והחשיבות להקפיד על בגדי שבת. ועל כן יש לומר גם אודות רשב"י ובנו ר"א שבדאי בשבת היו מעוטרין בבגדיהם ולא היו יושבין בתוך האדמה. וחברי בית המדרש הוסיפו בזה מה שכתב רבינו הרמב"ם (הח' שבועות פ"ה הלכה י"ח) שהנשבע שלא יעלה עליו בגד שנה או שנתיים, אף על פי שנשבע בזה לבטל את המצוה, מכל מקום הוי שבועה כוללת וחלה עליו שבועתו. ותמחה המפרשים איזה מצוה מבטל בזה שהוא ערום, שהרי ציצית אין עליו חיוב ללבוש, אך לאור האמור נחא כי אף על פי שיכול להתפלל בתוך המים או עפר וכדו', מכל מקום יש על האדם חיוב להתעטף בבגדים בעת התפילה ובשבת קודש כעומד לפני מלך.

ולפי זה יש ליישב קושיית העולם למה היה רשב"י מפסיק לתפילה, ולאור האמור יש לומר שהיה רשב"י מפסיק בשביל קבלת שבת, שהיא מצוה נשגבת גדולה לקבל השבת, כיוצא לקראת מלך, וכמו שמצינו בגמרא (שבת קט.) ב"ק לב:) רבי חנינא מתעטף ועומד לפנות ערב של ערב שבת, אמר בואו ונצא לקראת שבת המלכה. רבי ינאי לובש בגדים חשובים, ואמר בואי כלה בואי כלה. ונראה דבזה לא שייך פטור של תורתו אומנותו כיון שעושים דבר זה מדין היוצא לקראת מלך, שהוא מתעטף בבגדים חשובים ויוצא לקראתו, שאם לא כן הרי הוא כמורד במלכות, שאינו מתחשב בכבוד המלך הבא לפניו ואינו יוצא לקראתו. וכן כתב השו"ע (או"ח סי' רס"ב ס"ג) ילבש בגדיו הנאים וישמח בביאת שבת כיוצא לקראת המלך וכיוצא לקראת חתן וכלה.

היאך מתחילה ברח רשב"י לבית המדרש והלא לא ימלט שלא יחפשוהו שם?

יל"ע היאך מתחילה ברח רשב"י לבית המדרש וכי יועיל לו מקום זה למסתור, וכי לא ידעו הרומיים שרשב"י שכל מעייניו בתורה וכל ימיו בבהמ"ד אפשר שנחבא בבית המדרש, הלא זה המקום הראשון שיחפשוהו שם?

יישוב א' - בזמנם בית המדרש היה במקום מסתור

בפשטות י"ל שבזמנם בית המדרש היה במקום מסתור, שוב מצאתי בחידושי פרשת מרדכי על העין יעקב שכתב שבימי רשב"י היתה גזרה שלא ללמוד תורה כדמוכח בר"ה (יט.) ובמעילה (יז.). והיה מקום בית המדרש במקום סתר ונחבא שם, והיה חושש דלמא כשיציערו לאשתו תגלה, ועל ידי זה יתגלה גם מקום בהמ"ד ויגרום חבלה לכל יושבי בית המדרש, על כן הלך להתחבא במערה ודעתו היתה שאשתו תביא להם שם לחם ומים, ואם יצערות ותגלה לא יחובל לאחרים בשבילו, וכשנעשה לו נס בחרוב ומעיין המים לא הודיע לאשתו מקום מושבו.

יישוב ב' - אם יסברו שבעת גזירת מוות ישב רשב"י בבהמ"ד ויעסוק בתורה

יש מי שתירץ שרשב"י לא נתיירא מלסור לבית המדרש, לפי שסבר שלא יעלה בדעת הרומיים שבעת שנתון תחת גזר דין מוות ישב בבית המדרש ויעסוק בתורה. אך לענ"ד אי אפשר לתרץ כן על רשב"י שהיה תורתו אומנתו ולא היה מפסיק מתורתו לשום דבר בעולם, והלא מצינו לתנאים ואמוראים שעסקו בתורה ואף הקהילו קהילות ברבים בשעת שמד וגזירת מוות, כרבי עקיבא רבו של רשב"י ור' חנינא בן תרדיון. ואף כשרדפה המלכות אחרי רבה בר נחמני להורגו, עלה על עץ והיה שונה במסכת טהרות ויצאה נשמתו בטהור. ועיין כרם יוסף חכמה ומוסר (עמ' קפ"ט, נמצא באו"ה).

יישוב ג' - התורה אגוני מגנא מן הייסורים ואצולי מצלא מיצה"ר

נראה ליישב בס"ד שהיה פשוט לרשב"י שכל זמן שיסתתר בבהמ"ד ויעסוק בתורה יהיו דברי התורה מגנים בעדו, ולא יוכלו להצר לו ולהזיקו, ובית המדרש יחשב לו כעיר מקלט, ובמסכת מכות (י.) איתא, אמר רבי יוחנן מניין לדברי תורה שבשעה שעוסק בהן קולטין ממלאך המוות שנא' (דברים ד') "את בצר במדבר", ומיד נאמר "וזאת התורה", וכן איתא במסכת סוטה (כא.) שבזמן שאדם עוסק בתורה היא מגינה עליו מן הייסורים ומצילתו מיצר הרע. ובאמת כך אנו רואים שזמן רב שרשב"י נחבא בבית המדרש ולא מצאוהו, ורק בשעה שנתחזקה הגזירה ברח מבהמ"ד למדבר.

וכבר ידעת שבשעה שהאדם עוסק בתורה אין מלאך המוות יכול לו, ואין כל בריה יכולה להזיק לו, כמו שמצינו גבי דוד המלך במסכת שבת (לא:) שכיון שאמר לו הקב"ה שבשבת ימות, היה כל השבת יושב ועוסק בתורה ללא הפסק, ולא יכול היה מלאך המוות ליטול את נשמתו, וכתב שם המהר"ץ חיות: "מצינו בש"ס דבשעה שאדם עוסק בתורה לא יוכל לפגוע בו מקרה רעה, דלעולם לא אירע ענין רע לצדיקים בשעה שהיו דבוקים ומתעסקים בעבודתו יתברך". ועיין עוד בעירובין (כו.), ובירושלמי (מו"ק פ"ג ה"ה).

אך על כל פנים כיון שמוטל על האדם לעשות השתדלות לכן סבר רשב"י שיועיל לו כל זה דווקא באופן שעל פי הטבע לא ידעו בבירור היכן נמצאים, שאז זכות התורה תגן בעדם ובודאי יצללו, אבל אם אשת רשב"י תגלה להם ועל פי הטבע ידעו בקלות היכן נמצאים, כבר יהיו בגדר נמצאים במקום סכנה, שאסור לסמוך על הנס ומחוייבים לברוח, לכן ברחו.

יישוב ד' - סברו שרשב"י לא ישתמש בבית המדרש לצורכו

עי"ל שהרומיים לא היו מעלים בדעתם שרשב"י ירח לבית המדרש, כי מסתמא יודעים הם שבני ברית אינם נכנסים לבית המדרש מפני הגשמים או הקור וכל כיוצא בזה, כדאיתא במסכת מגילה (כח:): שאין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים. ומניין שהרומאים ידעו הלכה זאת, לפי שהיו רואים את החכמים ביציאתם מבתי המדרשות בעת הגשם, ממתנינים בחוץ ולא חוזרים פניהם, וכן בהליכתם וחזרתם אינם נכנסים לבתי המדרשות אלא ללמוד תורה. ועוד שנינו שם, שהצריך לקרוא לחבירו מבית הכנסת, אם ת"ח הוא יכנס ויאמר הלכה, ואם שונה הוא משניות יאמר משנה, ואם גם זה אינו יודע יקרא איזה פסוק, ואם גם זה אינו יודע יאמר לאחד התינוקות בבית הכנסת שיאמר לו פסוק שלומד, או שיתעכב מעט בישיבתו בבית הכנסת, שגם זה מצוה מדרבנן, כמאמר דוד המלך ע"ה "אשרי יושבי ביתך". ועל כן הרומיים סברו שרשב"י לא ילך להסתתר בבהמ"ד, ואף שהוא במצב סכנה ופקוח נפש, מכל מקום הרי יכול להסתתר במקום אחר, ואולם למעשה עיקר כוונת רשב"י שנחבא בבית המדרש לא היה כדי למצוא מקום מילוט, אלא אך ורק כדי לעסוק בתורה, שאל"כ היה מסתתר במקום אחר.

גיליון "אשכול יוסף" יו"ל לזיכוי אלפי ישראל על ידי האחים הנעימים היקרים והחשובים
אוהבי התורה ולומדיה מיחידי סגולה ידידנו היקרים כמו **גדעון ניסים** ומר **אהרן ניסים** הי"ו
לברכה והצלחה להם ולכל בני ביתם בכל מעשה ידיהם בכלל הברכות יבורך ידידנו הנעלה **שלומי ניסים** הי"ו
מוקדש לע"נ הוריהם היקרים: **סאלם אליה** בן מסעודה ז"ל, **נוריה** בת גורג'יה ע"ה, ת.נ.צ.ב.ה.
◊ עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר ◊

בשירה משמחת לשירי העלי

הזכיר

אשכול יוסף

הספר

עלה"ת

חלק ממאות הנושאים:

5 תירוצים למה פתחה התורה במעשה בראשית ולא בתרי"ג מצוות? **9 תירוצים** מדוע לא ברא הקב"ה את האדם עם כנפיים כעוף? **4 תירוצים** היאך מברכים "שלא עשני אשה", הרי טוב לאדם שלא נברא? **8 תירוצים** אם יתכן שבין השמשות הוי לילה היאך הקב"ה ברא בו עשרה דברים? **8 תירוצים** היאך נח שתה יין מכרמו ולא המתין שלוש שנות ערלה? **8 תירוצים** למה לא מצינו זכר לאלפים ורבבות שנתגייירו על ידי אברהם ושרה? **19 תירוצים** למה לא הזכירה תורה ניסיון אברהם בהשלכתו לכבשן האש? **6 תירוצים** למה אברהם לא האכיל את המלאכים דגים? **10 תירוצים** למה מתייחס ניסיון העקידה לאברהם ולא ליצחק? **3 תירוצים** היאך ביקש אברהם להתחסד על ידי חבלתו ביצחק? **8 תירוצים** היאך לא חשש א"א לאיסור "לא תחמוד" בקניית מערת המכפלה? **21 תירוצים** למה אליעזר מיאן לאכול עד שיסיים לומר את דברו? **10 תירוצים** היאך יצחק אכל משחיטת עשיו שהיה מומר? **5 תירוצים** היאך השביע יעקב לעשיו על הבכורה והלא עשיו חשוד לשקר? **7 תירוצים** היאך שיבחו את עשיו בכבוד אב ואם והלא ביזם שיצא לתרבות רעה? **12 תירוצים** היאך רבקה הלבישה ליעקב בגדי עשיו מבלי לבקש את רשותו? **12 תירוצים** היאך מספק שדינה תחזיר את עשיו למוטב נתבע עקב להשיאה לו לאשה? **12 תירוצים** על סמך איזה פסק דין חרצו השבטים דינו של יוסף הצדיק למיתה? **12 תירוצים** היאך קבע יעקב שיוסף מת מפני שבגדו הייתה טבולה בדם והלא שמא השאילה? **15 תירוצים** מדוע לא חשש יוסף לצער אביו ולא שלח להודיעו שהוא חי? **8 תירוצים** היאך קברו ראשו עשיו במערת המכפלה והלא אין קוברין צדיק אצל רשע? **3 תירוצים** היאך יוסף נישק ליעקב אחרי מותו והלא יש סכנה בדבר? **8 תירוצים** היאך לא היה איסור גזל בנטילת רכוש מצרים? **10 תירוצים** היאך הותר להשליך שמו של הקב"ה ליאור להעלות ארונו של יוסף? **6 תירוצים** מה גדולת משה שהתעסק בעצמות יוסף והלא גם הביזה היתה מצוה? **8 תירוצים** היאך הרמב"ם ועוד חכמים קבעו מושבם בארץ מצרים? **3 תירוצים** היאך המהר"ם מרוטנבורג לא הקביל פני אביו וגם לא רצה שיבוא אצלו? **7 תירוצים** למה לא רוצעים אוזנו של כל מי שעבר על אחת ממצוות התורה? **8 תירוצים** מניין הותר למשה לשבר את הלוחות? **12 תירוצים** למה בעוון חילול שבת נענשים דוקא בשריפה ולא בעונש אחר? **10 תירוצים** האם יתכן שלעתיד לבוא יתיר הקב"ה את החזיר באכילה? **8 תירוצים** למה תלתה תורה טהרת מצורע דוקא בכחן ולא בת"ח? **9 תירוצים** היאך שמואל שהיה כהן נכנס לבית הקברות ונטמא למתים? **13 תירוצים** למה כהנים לא מברכים "ברוך שעשני כהן"? **13 תירוצים** למה שבט לוי היו מועטים? **9 תירוצים** היאך אמרה חנה שאם לא תיפקד תסתתר באיסור שישקוה מי סוטה? **9 תירוצים** למה דוקא כהנים מברכים לישראל ולא חכמי ישראל? **8 תירוצים** למה לא התפלל משה על קרח ועדתו שיחזרו בתשובה? **8 תירוצים** על מה סומכים הקברנים שנטילים שכר על התעסקותם במתים? **8 תירוצים** למה לא נדרש רבי יוסי בן קיסמא לגנאי שחשק כל כסף וזהב שבעולם? **11 תירוצים** לאיזה תועלת עשה הקב"ה נס פתיחת פי האתון? **15 תירוצים** היאך קוראים בתורה בשבת ולא חוששים שמא יעבירו ד' אמות? **4 תירוצים** מפני מה חכמת משה נסתלקה שכעס על פקודי החיל והרי בדין קצף? **10 תירוצים** איך אסור לגולה לצאת מעיר מקלט לצורך הצלת נפשות? **6 תירוצים** למה הוצרכו לכבס בגדיהם במדבר והלא כבר כיבסום ענני כבוד? **12 תירוצים** למה המעלים עיניו מן הצדקה עונו חמור כאילו עובד ע"ז? **7 תירוצים** אם התורה היתה בשמים היאך היה ניתן לעלות אחריה? **8 תירוצים** היאך בני דורו של משה סברו למנוע את מיתתו?

נקודות מכירה ומשלוחים לכל רחבי הארץ

054-84-60008/7 או 02-5373570

מתוך הסכמת מורנו ראש הישיבה

הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א ראש ישיבת "הברון"

והוא ספר מיוחד במינו המביא את אור פרשת השבוע, והוא תועלת גדולה לכל בית של תורה לדון ולישא בדברים בשולחן השבת, ואין ערוך לתועלת ולזכות שיש בספר זה, והוא זכות הרבים ממש כאשר הרבה נהנים ומתענגים על הדברים וגם אני מתענג עליהם טובא, ובודאי יתקבל באהבה ובחיבה ויהיו הדברים לתועלת ולברכה ולהגדיל תורה ולהאדירה.

הרב ר' אשכנז יוסף

מאות קושיות חזקות ותרומות רבים
מתקנים מרבש וצוה על כל הפרשיות

הסכמות נלהבות מרבתינו גדולי ומאורי הדור מכל העדות והחוגים
מרן שר התורה הגאון רבינו חיים קניבסקי שליט"א
הגאון הגדול רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א ראש ישיבת פונובין
הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א ראש ישיבת "חברון"
הגאון הגדול רבי משה צדקה שליט"א ראש ישיבת "פורת יוסף"
הגאון רבי מתתיהו דייטש שליט"א דיין ומו"צ העדה החרדית
ועוד מכתבי תהילה מגדולי הדור ראשי ישיבות דיינים מורי הוראות ומרביצי תורה
כרך אחד כ/ 1200 עמודים / עימוד מאיר עינים / נייר קרם / סימניה / מפתחות מפורטות

חיבה בכל בית!!

השיג בחנויות הספרים המובחרות:

ירושלים: ספר הספרים, צומת בר אילן. יפה נוף צומת בר אילן. הפצת ספרי קודש דוד 1, שוק הבוכרים.

רובינשטיין ספרים רח' יחזקאל. ספרי מאה שערים מאה שערים 15. אור החיים סנטר מאה שערים.

בצלאל ספרים על יד בהנ"ס מוסיוף. ולדמן בהמ"ד בעלזא. מלכות קודש שוורץ 1 ליד שוק מחנה יהודה.

בני ברק: משפ' שבתאי ר' עקיבא 44 פינת הרב קוק, (מעל סלקום), 03-5796146 (9 באינטרקום).

ביתר: משפ' סימן טוב, רח' בן זכאי 7 - 02-5808831 **קרית ספר:** משפ' שחמורוב מסילת יוסף 4 ק"ג, 052-7606856

אלעד: משפחת דוד רח' יהודה הנשיא 84 ק"ג 054-84-23384 **רכסים:** משפ' כהן, סביון 3 פלא' 054-84-89162

אשדוד: משפ' כהן רובע ג' רח' האדמו"ר מבעלז 5/25, 052-7191877 **אשקלון:** חנות "מוריה" העבודה 28

נתיבות: משפ' אלפסי רח' חוני 1133/4 פל' 052-7148454 **אופקים:** משפ' חזן רח' יוסף קארו 55/4 טל' 08-9961507

נתניה: משפ' ארביב, הפורצים 10/2 פלא' 050-41-36465 **חיפה:** משפ' סימן טוב 054-84-99638 (בין השעות 1-3)

טבריה: בחנות בחצר ציון רבי מאיר בעל הנס ז"ע"א

נקודות מכירה ומשלוחים לכל רחבי הארץ והעולם
02-5373570 או 054-84-60007/8
באין מענה נא להשאיר הודעה